

УДК 35.316

О. М. Соболев,

*д.т.н., начальник кафедри управління та організації діяльності
у сфері цивільного захисту НУЦЗУ;*

Ю. А. Олениченко,

*ад'юнкта кафедри управління та організації діяльності
у сфері цивільного захисту НУЦЗУ, м. Харків*

СУТНІСТЬ БАЗОВИХ ПОНЯТЬ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ

Визначено сутність основних понятійних категорій у сфері державного управління безпекою поводження з твердими побутовими відходами. Означено основні напрями подальшого розвитку досліджень у цій сфері.

Ключові слова: державне управління, безпека, тверді побутові відходи, понятійні категорії.

O. M. Sobol,

Head of Department of Administration and Activity Organization in the sphere of Civil Protection, National University of Civil Protection of Ukraine, Doctor of Technical Sciences, Kharkiv Head of Department of Administration and Activity Organization in the sphere of Civil Protection, National University of Civil Protection of Ukraine, Doctor of Technical Sciences, Kharkiv;

Yu. A. Olenychenko,

Postgraduate student of Department of Administration and Activity Organization in the field of Civil Protection, National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv

ESSENCE OF BASIC CONCEPTS OF PUBLIC ADMINISTRATION IN SAFETY MANAGEMENT OF SOLID WASTES

The essence of basic conceptual categories of public administration in the field of safety management of solid wastes is defined. The mainstream for further research in this area is outlined.

Key words: public administration, security, solid wastes, conceptual categories.

Незважаючи на задекларовані заходи [1–3] та зусилля у сфері запобігання виникнення надзвичайних ситуацій, кількість останніх невпинно зростає [4], що свідчить про відсутність дієвої загальнодержавної системи моніторингу, прогнозування та запобігання надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру. З іншого боку, стрімкий розвиток населених пунктів в Україні та індустріальних центрів, де на обмежених територіях утворюється значний обсяг твердих побутових відходів та близьких до них відходів торговельних, промислових та інших підприємств, перетворили сферу безпеки

поводження з ними в одну з найбільш гострих господарських і природоохоронних проблем. Об'єми накопичених відходів дозволяють віднести Україну до однієї з найбільш техногенно-навантажених країн світу, а сама проблема їх накопичення приймає рівень національної катастрофи. Загальна площа полігонів та несанкціонованих звалищ перевищує 7,5 тис. га та порівняна з територією заповідників та парків. Кількість офіційно дозволених звалищ та полігонів на сьогодні складає 4157. Більшість цих об'єктів перевантажені та не відповідають вимогам техногенної й екологічної безпеки. Не менш важливою проблемою є те, що не приділяється належна увага у підрозділах ДСНС України проведенню як профілактичних заходів, так і заходів з ліквідації техногенних аварій на зазначених об'єктах.

Необхідно зазначити, що сьогодні в Україні об'єктивно існує проблема відсутності дієвої державної політики у сфері запобігання виникненню аварій та надзвичайних ситуацій у сфері поводження з твердими побутовими відходами. Це, насамперед, обумовлено відсутністю системних досліджень в галузі реалізації механізмів державного управління як системою моніторингу, прогнозування та запобігання надзвичайним ситуаціям, так і безпекою поводження з твердими побутовими відходами. Такий стан речей вимагає аналізу функціонування зазначеної системи державного управління у цій сфері з позицій системного підходу та дослідження можливостей застосування відповідних механізмів державного управління.

У галузі державного управління проблема поводження з твердими побутовими відходами була предметом дослідження М. Шафоростової [5] (звернуто увагу на загальні питання удосконалення державного управління поводженням з відходами), Р. Берлінга [6] (досліджено державне управління поводженням з твердими відходами з точки зору екологічної сфери), Н. Хижнякової [7] (досліджено інвестиційне забезпечення реформування систем поводження з твердими побутовими відходами), Т. Козаченко [8] (приділено увагу узагальненню механізмів реалізації державної політики у сфері поводження з твердими побутовими відходами), О. Берюх [9] (приділено увагу формуванню державної політики у сфері поводження з відходами виробництва та споживання), І. Ляшко [10] (досліджено механізми державного управління вторинними сировинними ресурсами). Незважаючи на достатньо велику кількість досліджень в галузі поводження з твердими побутовими відходами, питання реалізації державної політики у сфері безпеки поводження з ними (зокрема традиційних методів поводження та процесу моніторингу) залишається маловивченим та потребує системних наукових досліджень з подальшим формуванням чіткої державної політики у цій галузі, подоланням законодавчого та правового хаосу, чіткого розмежування повноважень, імплементації досвіду передових країн, проведенням широкої пропагандистської компанії із залученням засобів масової інформації, активних представників суспільства з метою докорінної зміни поглядів на стан безпеки поводження з твердими побутовими відходами в Україні.

Метою роботи є визначення сутності базових понять у сфері державного управління безпекою поводження з твердими побутовими відходами як основи подальших системних досліджень у цій сфері.

Застосування системного підходу до зазначеної вище проблеми не вичерпується лише дослідженням конкретних механізмів державного управління у сфері безпеки поведінки з твердими побутовими відходами. Надзвичайно актуальною і практично важливою є потреба вивчення наявних діалектичних суперечностей у державному управлінні досить складною та майже не розвинутою на рівні держави системи запобігання виникнення надзвичайних ситуацій та аварій в сфері безпеки поведінки з твердими побутовими відходами. З іншого боку, державна система безпеки поведінки з твердими побутовими відходами є окремим елементом більш складної системи – суспільства, яка в останній час набуває складних трансформацій, що фактично унеможливує розгляд окремих елементів у відриві від контексту суспільних подій та загальної концепції розвитку системи: суспільство – безпека.

Необхідно відзначити, що державне управління сферою безпеки поведінки з твердими побутовими відходами не має стандартизованих визначень, що призводить до неоднозначного, а інколи й антагоністичного тлумачення основних понять. Якщо підходити до стандартів тільки як до документів з області технічного регулювання, то стосовно до державного управління їх дія буде обмежена лише областю встановлення норм і правил у техніці. Але це лише одна, але дуже важлива функція стандартів. Адже в широкому сенсі – це концентрований досвід у різних сферах життя і діяльності людства, придатний для багаторазового відтворення [11].

У загальному вигляді можна сказати, що стандарти виконують три найважливіші функції, а саме: зведення норм і правил, що забезпечують роботу промисловості з точки зору дотримання єдиних вимог до техніки і технологій; встановлення вимог до якості продукції та послуг, забезпечуючи в першу чергу їх функціональну придатність і безпеку; встановлення правил побудови і функціонування систем управління процесами на виробництві і в суспільстві. Дана функція відкриває перед державою нові перспективи, оскільки стандарти цього типу можуть і повинні використовуватися не тільки для проведення певної економічної політики, а й для регулювання процесів державного управління. Це стандарти, що стосуються менеджменту якості, управління станом навколишнього середовища, соціальної відповідальності тощо [12].

У широкому сенсі ідея стандартизації правил побудови і функціонування системи управління процесами на виробництві і в суспільстві базувалася на тому, що всі ефективні процеси управління мають єдиний алгоритм. Якщо на виході певного процесу ми бажаємо одержати гарний результат, то даний процес має бути спланованим і забезпеченим ресурсами, виконаним і обов'язково проаналізованим, щоб на наступному етапі скоригувати все, що заважало досягненню якісного результату. Цей алгоритм описаний діаграмою Демінга PDCA (Plan – Do – Check – Act, тобто “Плануй – Роби – Перевірй – Дій”).

Головною метою будь-якої системи управління є досягнення певного результату, яким може бути продукція, виготовлена на виробництві, проект нової установки, послуга, що надається підприємству або індивідуальному клієнту. Разом з тим, результатом можуть бути закони, постанови та розпорядження уряду, пакет антикризових заходів тощо. Інакше кажучи, будь-яка “продукція”, яку виробляють органи державної влади.

Однак відсутність стандартів щодо наявних термінів, окрім [12], спонукає, насамперед, визначитись з поняттям “державне управління”, як базового поняття для проведення подальших досліджень в сфері формування дієвих механізмів безпеки поведінки з твердими побутовими відходами.

Як зазначає В.Б. Авер'янов, у вітчизняній та зарубіжній літературі не сформувався сталого та загальновизнаного визначення державного управління [13]. Така сама думка висловлюється Г. Райтом [14].

Розглядаючи державне управління як основний різновид соціального управління, В. Цветков [15] визначає такі найхарактерніші ознаки державного управління: державне управління – це, передусім, соціальне, політичне явище; державне управління та державні органи, що здійснюють його функції, є складовою єдиного механізму державної влади; державне управління – це процес реалізації державної влади, її зовнішнє, матеріалізоване вираження і поза ним не існує. Зміст влади найяскравіше виявляється в державному управлінні.

Г. Атаманчук [16], розглядаючи категорію “управління” в контексті державного управління, висловлює думку щодо доцільності визначення управління через термін “вплив”, який вказує на головне в управлінні – “момент впливу на спосіб мислення, поведінку та діяльність людей”.

Більш продуктивним, зазначає В. Авер'янов [13], є розгляд управління як специфічного виду суспільної діяльності, визначення його характерних рис і ознак, не обмежуючись юридичною оцінкою. Представники соціологічних наукових напрямів визначають управління як систематично здійснюваний цілеспрямований вплив людей на суспільну систему в цілому або на її окремі ланки на підставі пізнання й використання властивих системі об'єктивних закономірностей і тенденцій в інтересах забезпечення її оптимального функціонування та розвитку, досягнення поставленої мети.

Цим визначенням, з точки зору системного підходу, визначається головне призначення державного управління – забезпечення функціонування і розвитку суспільства з метою досягнення певної мети.

В контексті існуючого стандарту ISO 9000:2000 терміни стосовно управління визначаються наступним чином: система (*system*) – сукупність взаємопов'язаних або взаємодіючих елементів (3.2.1); управління (*management*) – скоординована діяльність, яка полягає у спрямуванні та контролюванні організації (3.2.6); система управління (*management system*) – система, яка дає змогу встановлювати політику та цілі і досягати цих цілей (3.2.2).

Більш повним з погляду на зазначену проблематику дослідження слід вважати наступне визначення поняття “державне управління” – цілеспрямований організаційний та регулюючий вплив держави на стан і розвиток суспільних процесів, свідомість, поведінку та діяльність особи і громадянина з метою досягнення цілей та реалізації функцій держави, відображених у Конституції та законодавчих актах, шляхом запровадження державної політики, виробленої політичною системою та законодавчо закріпленої через діяльність органів державної влади, наділених необхідною компетенцією [17].

Стосовно поняття “механізми державного управління” (у сфері безпеки поведінки з твердими побутовими відходами) слід розмежувати дві тенденції, а

саме: застосування поняття “механізми управління” та поняття “механізми державного управління”. До першого напрямку слід віднести дослідження авторів В. Авер’янова, Г. Астапової, І. Булеєва, А. Гладишева, П. Єгорова, В. Іванова, О. Єр’оменко-Григоренко, Ю. Лисенка, О. Ковалюка, О. Коротич, Н. Моїсеєва, Г. Одінцової, В. Патрушева. До другого напрямку слід віднести дослідження авторів Г. Атаманчука, В. Бакуменка, В. Князева, М. Круглова, В. Малиновського, Н. Нижник, Р. Рудніцької, О. Сидорчука, О. Стельмаха, Ю. Тихомирова.

Відповідно до досліджень О. Федорчак [18] усі наявні механізми управління можна поділити на три типи: механізми-знаряддя (інструменти), механізми-системи (набір взаємопов’язаних елементів) та механізми-процеси (послідовність певних перетворень).

Детальний аналіз наведених визначень дозволяє стверджувати наступне – під механізмом державного управління у сфері безпеки поводження з твердими побутовими відходами слід розуміти механізм як систему, призначену для практичного здійснення державного управління та досягнення поставлених цілей в сфері безпеки поводження з твердими побутовими відходами, яка має визначену структуру, методи, важелі, інструменти впливу на об’єкт управління (безпеку), з відповідним правовим, нормативним та інформаційним забезпеченням.

До базових понять у сфері державного управління слід віднести категорію суперечності. Так, за В. Авер’яновим [13] категорія суперечностей має вирішальне значення для адекватного тлумачення сутності управлінських явищ та процесів. “Бачення” суперечностей у державному управлінні поглиблює розуміння об’єктивних закономірностей його функціонування, розвитку та удосконалення. Тому аналіз суперечностей необхідний у кожному дослідженні, яке спрямоване на виявлення суттєвих ознак пізнавального об’єкта, зовнішньої та внутрішньої обумовленості його розвитку, методів та засобів вирішення актуальних проблем. У вітчизняній управлінській літературі приділяється недостатня увага згаданому напрямку досліджень, хоча певні зусилля свого часу здійснювались [19]. Однією з причин цього виступає недосконале вивчення проблеми соціальних суперечностей у суспільствознавстві [20]. Натомість, узагальнюючи наявну методологічну базу, зазначимо, що під категорією суперечності слід розуміти взаємодію протилежних тенденцій і напрямів, що взаємовиключають один одного, у розвитку взаємопов’язаних предметів, подій, явищ і є джерелами руху, об’єктивного розвитку світу та людського пізнання. Інтерпретуючи поняття у термінах державного управління, надамо наступне визначення суперечності у сфері безпеки поводження з твердими побутовими відходами – це взаємодія протилежних тенденцій і напрямів державного управління, що взаємовиключають один одного, у розвитку безпеки поводження з твердими побутовими відходами, та є об’єктивним джерелом прогресу щодо створення сучасних механізмів дієвого державного управління у цій сфері.

Розглянемо сутність понять, що мають стандартизоване визначення:

Побутові відходи – це відходи, що утворюються в процесі життя і діяльності людини в житлових та нежитлових будинках, тверді, великогабаритні, ремонтні, рідкі, крім відходів, пов’язаних з виробничою діяльністю підприємств і які не

використовуються за місцем їх накопичення [21]. Стосовно наявного аналогу в законодавстві ЄС [22] має місце поняття “municipal waste” (муніципальні відходи) – відходи домогосподарств, а також інші відходи, які внаслідок їх природи та складу є подібними до відходів домогосподарств. В даному випадку існує відповідність національного законодавства нормам ЄС.

Поводження з відходами – дії, спрямовані на запобігання утворенню відходів, їх збирання, перевезення, сортування, зберігання, оброблення, перероблення, утилізацію, видалення, знешкодження і захоронення, включаючи контроль за цими операціями та нагляд за місцями видалення [21]. У законодавстві ЄС [22] присутнє поняття “waste management” (управління відходами) – збір, перевезення, використання (утилізація) та видалення відходів, включаючи нагляд за цими операціями та догляд за місцями видалення відходів, включаючи дії брокерів чи дилерів. Існує певна невідповідність національного законодавства нормам ЄС, що потребує процесу коригування з метою подальшої імплементації до законодавства ЄС.

Полігон побутових відходів – інженерна споруда, яка призначена для захоронення побутових відходів і повинна запобігати негативному впливу на навколишнє природне середовище і відповідати санітарно-епідеміологічним і екологічним нормам [24]. Місця видалення відходів – спеціально відведені місця чи об'єкти (полігони, комплекси, котловани, споруди, ділянки надр тощо), на використання яких для видалення відходів отримано дозвіл від спеціально уповноважених органів у сфері поводження з відходами [25]. В законодавстві ЄС має місце поняття “landfill” (полігон), яке означає місце розміщення відходів, в якому відходи поміщаються на поверхні чи в землю (під землею), включаючи: внутрішнє розміщення відходів (тобто таке захоронення, на якому виробник відходів розміщує свої власні відходи на місці виробництва); тривале розміщення (більше одного року), котре використовується для тимчасового зберігання відходів, але виключаючи споруди, де відходи розміщуються таким чином, щоб у подальшому їх можна було підготувати для перевезення в інше місце для повторної переробки, обробки чи розміщення в іншому місці; збереження відходів перед їх повторною переробкою чи обробкою, як правило, протягом періоду до трьох років; збереження відходів перед утилізацією на період до одного року. Таким чином, маємо повну невідповідність існуючих понятійних норм національного та європейського законодавства.

Оброблення (перероблення) відходів – здійснення будь-яких технологічних операцій, пов'язаних із зміною фізичних, хімічних чи біологічних властивостей відходів, з метою підготовки їх до екологічно безпечного зберігання, перевезення, утилізації чи видалення [21]. В законодавстві ЄС [23] присутнє поняття “recycling” (переробка) – операція з утилізації, коли відходи переробляються в продукти, матеріали або речовини для первинної чи іншої мети. Вона включає переробку органічного матеріалу, але не відновлення енергії чи переробку в матеріали, що будуть використовуватися як паливо чи заповнювачі. Можна зробити висновок про певну невідповідність національного законодавства нормам ЄС стосовно даного поняття.

До іншого понятійного блоку слід віднести категорії безпеки, а саме, безпосередньо поняття безпеки та її похідні: небезпека, екологічна, техногенна,

пожежна безпека, безпека поведінки з твердими побутовими відходами, безпека утилізації твердих побутових відходів.

Необхідно відзначити, що сутність та зміст поняття “безпека” у науковому плані повною мірою ще не досліджені. Одночасно безпрецедентні трансформації як світу загалом, так і України, як окремої складової, спричинили докорінну зміну уявлень про безпеку, а головне – стали поштовхом до радикального переосмислення місця безпеки в ієрархії потреб та інтересів людини. Проте, до цього часу відсутня цілісна теорія забезпечення безпеки України у різних сферах її життєдіяльності: державній, економічній, соціальній тощо [26]. Це є причиною чисельних дискусій та різних підходів щодо визначення та розуміння таких базових понять, як “безпека”, “небезпека”, критеріїв і методів оцінки безпеки, характеристик можливих небезпек та їх структуризації, принципів побудови ефективного механізму забезпечення безпеки в різних сферах тощо.

З погляду дуже молодого, але стрімко набираючої оберти науки безпекознавства [27], “безпека” – це органічне поєднання і реалізація прагнення людини до існування в найбільш сприятливих для нормального життя та розвитку умовах і можливості забезпечення з боку державних або громадських організацій необхідного рівня захищеності людини від різного роду ризиків, небезпек, викликів і загроз.

З іншого погляду, можна зустріти визначення безпеки як “такий стан будь-якого об’єкта, за якого йому не загрожує небезпека”, або у дещо більш ширшому сенсі – “це такі умови, в яких перебуває складна система, коли дія зовнішніх і внутрішніх чинників не призводить до процесів, що вважаються негативними по відношенню до даної складної системи у відповідності до наявних, на даному етапі, потреб, знань та уявлень” [28]. Але подібне визначення не є досконалим, оскільки таке розуміння безпеки лише вказує на відсутність джерела небезпеки, тобто воно може характеризувати якусь ідеальну ситуацію, в якій безпека виступає як бажана, але недосяжна мета. У зв’язку з цим, можна розглядати безпеку як стан об’єкта, за якого з визначеною ймовірністю виключено прояв небезпек або ж відсутня надмірна небезпека.

Отже, у роботі наведено сутність основних понятійних категорій у сфері державного управління безпекою поведінки з твердими побутовими відходами. У подальшому будуть використані зазначені понятійні категорії (у тому числі європейські аналоги) з чітким розумінням наявних морфологічних, законодавчих та ментальних розбіжностей. Подальші дослідження будуть спрямовані на аналіз результативності механізмів державного управління у сфері безпеки поведінки з твердими побутовими відходами в Україні та розробку науково-обґрунтованих рекомендацій з їх удосконалення.

Література:

1. Постанова Кабінету Міністрів України “Про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру” від 03.08.1998 р. № 1198 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1198-98-p>.

2. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту” від 09.01.2014 р. № 11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/11-2014-p>.

3. Кодекс цивільного захисту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.

4. Національна доповідь про стан техногенної та природної безпеки в Україні у 2013 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.mns.gov.ua/content/annual_report_2013.html.

5. *Шафоростова М. М.* Удосконалення державного управління поведженням з відходами на основі розвитку функцій екологічного аудита : автореф. дис. ... к.держ.упр.: спец. 25.00.02 “Механізми державного управління” / М. М. Шафоростова. – Донецьк, 2006. – 28 с.

6. *Берлінг Р. З.* Державне управління поведженням з твердими відходами : автореф. дис. ... к.е.н.: спец. 08.02.03 “Організація управління, планування і регулювання економікою” / Р. З. Берлінг. – Львів, 2004. – 22 с.

7. *Хижнякова Н. О.* Інвестиційне забезпечення реформування систем поведження з твердими побутовими відходами : автореф. дис. ... к.е.н.: спец. 08.08.01 “Економіка природокористування і охорони навколишнього середовища” / Н. О. Хижнякова. – Львів, 2005. – 19 с.

8. *Козаченко Т. П.* Механізми реалізації державної політики у сфері поведження з твердими побутовими відходами : автореф. дис. ... к.держ.упр.: спец. 25.00.02 “Механізми державного управління” / Т. П. Козаченко – Одеса, 2010. – 24 с.

9. *Берюх О. В.* Формування державної політики у сфері поведження з відходами виробництва та споживання : автореф. дис. ... к.держ.упр.: спец. 25.00.02 “Механізми державного управління” / О. В. Берюх – Донецьк, 2013. – 25 с.

10. *Ляшко І. І.* Механізм державного управління вторинними сировинними ресурсами: автореф. дис. ... к.держ.упр.: спец. 25.00.02 “Механізми державного управління” / І.І. Ляшко – Донецьк, 2006. – 23 с.

11. Стандарти качества как критерии государственного управления [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sroportal.ru/publications/standarty-kachestva-kak-kriterii-gosudarstvennogo-upravleniya/>.

12. ДСУ системи управління якістю. Основні положення та словник (ISO 9000:2000, IDT) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.zntu.edu.ua/base/i2/iff/k3/ukr/welding/guide/iso/iso9000.htm>.

13. *Авер'янов В. Б.* Державне управління в Україні [Електронний ресурс] / В. Б. Авер'янов. – Режим доступу : <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/books/book-692.htm>.

14. *Райт Г.* Державне управління / Г. Райт. – К. : Основа, 1994. – 109 с.

15. *Цветков В. В.* Суспільна трансформація і державне управління в Україні: політико-правові детермінанти : [монографія] / В. В. Цветков, І. О. Кресіна, А. А. Коваленко. – К. : Концерн “Вид. Дім “Ін Юре”, 2003. – 496 с.

16. *Атаманчук Г. В.* Теория государственного управления: курс лекций / Г. В. Атаманчук. – 2-е изд. доп. – М. : Омега, 2004. – 584 с.

17. *Оболеньский О. Ю.* Державна служба : навч. посіб. / О. Ю. Оболеньский – К. : КНЕУ, 2003. – 344 с.

18. *Федорчак О.* Класифікація механізмів державного управління [Електронний ресурс] / О. Федорчак // Демократичне самоврядування : наук. вісн. – 2008. – Вип. 1. – Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/1208047/>.

19. Суперечності розвитку сучасного суспільства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://studopedia.net/2_58155_superechnosti-rozvitku-suchasnogo-suspilstva.html.

20. *Бибик В. М.* Політологія для політика і громадянина : монографія / В. М. Бибик. – К. : МАУП, 2003. – 424 с.

21. Закон України “Про відходи” від 5.03.1998 р. №187/98-ВР із змінами та доп. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=187%2F98-%E2%F0>.

22. Директива 2008/98/ЄС відходи та скасування деяких директив [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=INT;n=46745>.

23. Директива 1999/31/ЄС про захоронення відходів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_925.

24. Наказ Міністерства з питань житлово-комунального господарства України “Правила експлуатації полігонів побутових відходів” від 01.12.2010 р. № 435 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1307-10>.

25. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку ведення реєстру місць видалення відходів” від 3.08.1998 р. №1216 із змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1216-98-%EF>.

26. Проблеми відповідності стратегії та системи забезпечення безпеки України національним потребам [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2432>.

27. Ліпкан В. А. Безпекознавство : навч. посіб. / В.А. Ліпкан – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 93 с.

28. Природні та техногенні загрози, оцінювання небезпек : навч. посіб. / В. А. Андронов, А. С. Rogozin, О. М. Соболев, В. В. Тютюник, Р. І. Шевченко. – Х. : Вид-во НУЦЗУ, 2011. – 264 с.

Надійшла до редколегії 24.03.2015 р.

УДК 35.078.7

С. В. Белай,

*к. військ.н., с.н.с., докторант Національної академії
Національної гвардії України, м. Харків*

ПЕРСПЕКТИВНІ СКЛАДОВІ ДЕРЖАВНИХ МЕХАНІЗМІВ ПРОТИДІЇ КРИЗОВИМ ЯВИЩАМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ХАРАКТЕРУ В УКРАЇНІ

Визначено співвідношення складових комплексного державного механізму протидії кризовим явищам соціально-економічного характеру. Зазначено перспективність використання та впровадження державних цільових програм, соціального діалогу, плейбологічного підходу, моніторингу, а також створення антикризових ситуаційних центрів як перспективних складових державних механізмів протидії кризовим явищам соціально-економічного характеру.

Ключові слова: кризові явища соціально-економічного характеру, державне управління, механізми державного управління.